

Білоцерківський національний аграрний університет

Соціально-гуманітарний факультет

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

Круглого столу до Міжнародного дня прав людини

**«ПРАВА ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТА
НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІР»**

В межах роботи гуртка «Актуальні проблеми міжнародного права»

11 грудня 2023 року

(електронне видання)

м. Біла Церква - 2023

«ПРАВА ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІР»: матеріали круглого столу присвячені Міжнародному дню прав людини – м. Біла Церква: БНАУ, 2023. 60 с.

Матеріали електронного видання містять питання, що стосуються захисту прав і свобод людини і громадянина як в умовах військового стану так і в пост воєнний період.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників круглого столу без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

© Авторські тексти, 2023

та для захисту держави необхідні реальні стимули морального та матеріального характеру які дійсно функціонували би в правовому аспекті.

Необхідно врахувати, що стаття 9 Конституції України регламентує, що чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України [3].

З боку працівників ТЦК та СП часто доводиться спостерігати незаконне примусове затримання з направленням до своєї установи. Крім національного законодавства порушуються норми міжнародного права, наприклад, в ст. 4 Європейській Конвенції з прав людини зазначено, що нікого не можна тримати в рабстві або в підневільному стані [2]. Також ними порушуються інші норми міжнародного права.

Таким чином питання діяльності по мобілізаційній підготовці та проходження військової служби потребують ретельної реформації навіть в умовах воєнного стану. При здійсненні такої реформи необхідно чітко дотримуватися міжнародно-правових норм, ратифікованих Україною.

Список використаних джерел

1. Електронний ресурс: https://lb.ua/pravo/2024/01/17/594192_porushuie_normi_ukrainskoi.html.
2. Європейська Конвенція з прав людини: Електронний ресурс – https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#n525
3. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

УДК: 342.922

ПЕВНІ АСПЕКТИ ЗДІЙСНЕННЯ СУДОЧИНСТВА В УМОВАХ ВІЙНИ

Мельник В.О., к.ю.н., доцент
кафедри цивільно-правових дисциплін

Воєнний стан - це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [1].

У період воєнного стану, відповідно до статті 10 Закону України “Про правовий режим воєнного стану”, повноваження судів не можуть бути припинені, а частина друга статті 26 зазначеного Закону передбачає, що скорочення чи прискорення будь-яких форм судочинства забороняється. Але, разом з тим, судова гілка влади також зазнала впливу війни та її наслідків, що внесло свої корективи в процеси здійснення судочинства.

Конституція України у ч. 2 ст. 64 містить вичерпний перелік прав людини та громадянина, які навіть в умовах воєнного стану обмежувати забороняється. До цього переліку відноситься і право на судовий захист. Із цього приводу В. Я. Крижановський справедливо зазначає, що право на судовий захист не підлягає жодним обмеженням, оскільки джерелом необмеженого права на судовий захист є безпосередньо Конституція України, яка зазначає, що конституційні права та свободи людини і громадянина не можуть бути обмеженими, крім випадків, передбачених Конституцією України, а право на судовий захист прав і свобод, зокрема, не може

бути обмеженим навіть в умовах воєнного чи надзвичайного стану (ст. 64 Конституції України). Усі інші нормативно-правові акти (як законодавчі, так і підзаконні) можуть лише визначити порядок реалізації цього права, а не відмінити його чи встановити такі процедури, які ускладнили б або ж зробили, по суті, неможливим його реалізацію зацікавленими особами [2, с. 3].

В Україні відсутнє повністю безпечне місце і чи не щодня у кожній місцевості нашої держави лунають сирени, що в свою чергу передбачає необхідність особи (судді, учасника справи або працівника суду) переміститись в укриття. Таким чином, під час повітряних тривог потрібно переривати судові засідання для перебування в укритті.

Формат роботи судів та суддів зазнав змін, зумовлених особливостями воєнного стану, але все більше і більше судів адаптуються до функціонування в нових тимчасових умовах - умовах воєнного стану. Судді та всі правники продовжують працювати задля ефективної роботи судочинства. Підсистема «Електронний суд» надає широкий спектр можливостей для учасників справи як подавати документи, так і знайомитись з наявними у матеріалах справи, отримувати інформацію про хід розгляду справи тощо.

З метою вирішення питання щодо можливості дистанційної участі у судовому процесі суддів та секретарів судових засідань були висловлені аргументовані пропозиції про необхідність доповнити ст. 11 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» нормою про те, що у разі неможливості здійснення правосуддя судом з об'єктивних причин під час воєнного або надзвичайного стану, у зв'язку з військовими діями судові засідання можуть проводитися у залах засідань інших судів, а також у режимі відеоконференції поза межами приміщення суду (зали засідань), у тому числі й суддею, із використанням власних технічних засобів [3, с. 30].

Із метою ефективної реалізації вказаних правових положень Верховна Рада України прийняла Закон України від 03.03.2022 № 2112-IX «Про внесення зміни

до частини сьомої статті 147 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо визначення територіальної підсудності судових справ», у якому уточнено, що у разі неможливості здійснення правосуддя судом з об'єктивних причин під час воєнного або надзвичайного стану, у зв'язку зі стихійним лихом, військовими діями, заходами щодо боротьби з тероризмом або іншими надзвичайними обставинами може бути змінено територіальну підсудність судових справ, що розглядаються в такому суді, за рішенням Вищої ради правосуддя, що ухвалюється за поданням Голови Верховного Суду, шляхом її передання до суду, що найбільш територіально наближений до суду, який не може здійснювати правосуддя, або іншого визначеного суду [4].

Саме тому, постає необхідність удосконалення законодавчої бази та практики дистанційних судових слухань, зокрема для забезпечення можливості брати участь у судових засіданнях дистанційно не лише учасникам справи, а й суддям та секретарям судових засідань.

Список використаних джерел:

1. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII: станом на 31 груд. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
2. Крижановський В.Я. Конституційно-правові засади судового захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.02 ; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса, 2013. 20 с
3. Міністерство юстиції України. Директорат правосуддя та кримінальної юстиції. «Оперативний моніторинг: правосуддя в умовах війни» / відп. ред. к.ю.н. О.М. Олійник. 188 с. URL: <https://minjust.gov.ua/m/monitoring-vprovadjennya-ta-analiz-efektivnosti-пра>
4. Закон України «Про внесення зміни до частини сьомої статті 147 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо визначення територіальної

підсудності судових справ» від 03.03.22 № 2112-IX. URL:
<https://ips.ligazakon.net/document/t222112>.

УДК: 346.9

ПРАВО ЛЮДИНИ НА ПІДПРИЄМНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ (ПІДПРИЄМНИЦТВО)

Аргат Я. П., к.ю.н., доцент
кафедри цивільно-правових дисциплін
Соціально – гуманітарний факультет
Білоцерківський національний аграрний університет

Головний зміст підприємництва як фундаментальної основи конституційного ладу складає конституційне право громадян на підприємницьку діяльність. Відповідно до ст. 42 Конституції України кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом. Це право базується на свободі підприємницької діяльності, тобто на реальній можливості здійснення особою на власний розсуд і ризик господарської діяльності, не забороненої законом, з метою одержання прибутку [1].

Основний Закон України окрім того, що закріплює за кожним право на підприємницьку діяльність, ще і встановлює відповідні умови, так звані обов'язки, з дотриманням яких можна без перешкод на практиці реалізувати зазначене право. Одним із провідних принципів конституційного статусу людини і громадянина є єдність прав і обов'язків.

Дослідження теоретичних і практичних проблем забезпечення державою конституційного права людини і громадянина на підприємницьку діяльність зумовлена тим, що: тривалий час у системі прав і свобод людини в Україні вказане право було відсутнє, а його закріплення в Конституції нашої держави відбулось зовсім недавно, що зумовлюватиме актуальність досліджень в цій царині ще протягом тривалого часу. Також зростає роль прав людини в Україні, а саме необхідно нарешті

ЗМІСТ

Ковальчук І. В. ПСИХОЛОГО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ	3
Сокиринська О. А. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ НАДАННЯ МАТЕРІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ ПОСТРАЖДАЛИМ У ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТАХ	7
Малишко І. В. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ЮНІСЕФ	9
Сімакова С. І. ПРАВА ЗАСУДЖЕНИХ ОСІБ, ТА ОСІБ ВЗЯТИХ ПІД ВАРТУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	13
Самойлович А. А. ВРАХУВАННЯ МІЖНАРОДНО – ПРАВОВИХ НОРМ В ДІЯЛЬНОСТІ ТЦК ТА СП УКРАЇНИ	15
Мельник В. О ПЕВНІ АСПЕКТИ ЗДІЙСНЕННЯ СУДОЧИНСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	17
Аргат Я. П. ПРАВО ЛЮДИНИ НА ПІДПРИЄМНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ (ПІДПРИЄМНИЦТВО).....	21
Пахомова А. О ОХОРОНА ПАТЕНТНИХ ПРАВ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД. 23	
Настіна О. І. МІЖНАРОДНІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЗАХИСТУ ПРАВ ВЛАСНИКІВ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК ОКУПОВАНОГО КРИМУ	26
Звонарьов О. Ю АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ЗАХОДІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ВТРУЧАННЯМ У ТАЄМНИЦЮ ЛИСТУВАННЯ, ТЕЛЕФОННИХ РОЗМОВ, ТЕЛЕГРАФНОЇ Й ІНШОЇ КОРЕСПОНДЕНЦІЇ	28
Тимощук О Г. РОЛЬ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРАВ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В ДЕМОКРАТИЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ В УКРАЇНІ	32
Катаєв Я. Д. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В	